

Былі праведзены такія гульні, як «Перабежкі», «Перадача мята ў калоне», «Вароны і вераб'і», «Па вітачцы», а таксама беларускія народныя гульні «Беларуская бульба», «Палескія пастушкі», «Служкі нясы» і іншыя.

Улічваючы цікавасць да казак у гэтым узросце, мы зрабілі віктарышу па любімых дзіцячых казках.

Асабліва ўвагу надаем сюжэтна-ролевым гульням. Адна з такіх гульняў -- «Заапарк». Дзецям прапануюцца ролі розных зяроў. Трэба паказаць голасам, паходкай звычкі, паводзіны і характар зяроў.

Такім жа чынам праводзяцца гульні «Калабок», «Церамаж», «Іншапланецяне» і іншыя.

Пасля працяглага прымянення такіх «сеансаў гульнестэрапіі» (каля года) мы заўважылі, што актыўнасць дзяцей у гульні значна павысілася, многія адкрылі сябе з новага боку. І, што самае каштоўнае, настаўнікі заўважылі дынаміку актыўнасці на ўроках.

Усё гэта дае падставу зрабіць вывад, што распрацаваная сістэма гульняў дазваляе ў некаторай ступені наблізіць псіхічны стан даследуемых дзяцей да нормы.

Безумоўна, распрацаваная намі методыка патрабуе больш працяглага прымянення. Гэта, натуральна, дазволіць дасягнуць істотных вынікаў у карэкцый псіхічнага развіцця дзяцей.

Шаўпоў А.П.,
выкладчык

КУЛЬТУРАЛАГІЧНАЯ ПАТРЭБА ВЫВУЧЭННЯ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКОЙ САЦЫЯЛЬНА-ПЕДАГАГІЧНАЙ ДУМКІ

Праблема даследавання гісторыі беларускай сацыяльна-педагагічнай думкі наколькі надзённая, настолькі і малавывучаная, бо ў мінулыя часы з-за перагу аб'ектыўных і суб'ектыўных прычын ёй сур'ёзна і глыбока не займаліся. Усё, што стваралася лепшымі прадстаўнікамі беларускага народа, у большасці выпадкаў напросту ці забывалася, ці прапавала на іншую культуру. Відавочна, што такі стан вывучанасці гісторыі беларускай сацыяльна-педагагічнай думкі не можа задавальняць сучасную навуку аб выхаванні асобы.

Неабходным і важным, на наш погляд, з'яўляецца разгляд пытанняў выхавання асобы не толькі ў кантэксце гістарычнага развіцця педагагікі, але і ў кантэксце культуралогіі. Выклікана гэта, у першую чаргу, тым, што працэсы выхавання вельмі папярэліся і ўдзел у іх прымае ўсё грамадства палкам. Праявы гэтага ўдзелу самыя розныя: ахвяраванні грошай на тая ці іншыя патрэбы выхаваўчых устаноў, канкрэтная дапамога ў арганізаваным вольнага часу, міласэрны

клонат і апекаванне ды шмат чаго іншага. Усе гэтыя формы сацыяльна-педагагічнай работы сталі набыткамі грамадства, і таму ўяўляецца патрэбным прааналізаваць іх з мэтай асэнсавання і ўсведамлення на сучасным этапе, высвятлення хібаў і здабыткаў выхаваўчых з'яў мінулага, у якіх адлюстраваны шматлікія напрамкі і падыходы ў выхаванні на розных гістарычных этапах жыццядзейнасці народа.

Трэба адзначыць таксама, што патрэба ў культуралагічным падыходзе да вывучэння гісторыі беларускай сацыяльна-педагагічнай думкі актуальная яшчэ і тым, што ў будучым (зразумела, пры сярэньных абставінах і ўсебаковай падтрымцы і развіцці) сацыяльная педагагіка займе адно з галоўных умоў жыцця. Гэта звязана з тым, што як навука сацыяльная педагагіка ў сваёй аснове адкрытая для любых новых ідэй, новых напрамкаў дзейнасці і мае гатэцыяльныя магчымасці чуйна рэагаваць на змены ў грамадстве і развівацца разам з ім.

Падсумоўваючы выкладзенае, трэба сказаць, што гэта вялікая і карпатлівая праца патрабуе дэталёвага даследавання гістарычнай спадчыны, разгляду магчымасцей выкарыстання некаторых ідэй і формаў сацыяльнай работы мінулага ў сённяшнім часе, прыцягнення шырокага кола навукоўцаў з розных галін навукі для абмеркавання праблем гісторыі сацыяльна-педагагічнай думкі.

Залатар В.А.,
выкладчык

ФАРМІРАВАННЕ МАСТАЦКАГА ЎСПРЫМАННЯ Ў ПРАЦЭСЕ ТЭАТРАЛЬНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ АСОБЫ

Спецыфіка тэатральна-творчай дзейнасці абумоўлівае свосасаблівы падыход да разгляду праблем кіравання працэсам фарміравання мастацкага ўспрымання асобы. Разнастайнасць метадалагічных падходаў параджае праблему выбару найбольш адэкватных і перспектыўных метадык, якія ўлічваюць спецыфіку тэатральнага мастацтва і працэсу тэатральнай дзейнасці. У малаліраваўшым навучальна-творчага працэсу важна ўлічваць метады і спосабы пазнання тэатра, асноўныя заканамернасці рэальных працэсаў і з'яў спецыфічнай творчасці. Малаліраваўшым праграм тэатральных гурткоў адлюстроўвае структуру і змест творчага працэсу і тэхналагічнае забеспячэнне кожнага структурнага кампанента. Тэхналагічны працэс уключае сістэму мэтазгодных і паслядоўных уманняў для атрымання жадаемага выніку. Фарміраванне мастацкага ўспрымання сродкамі тэатральнага мастацтва будзе найбольш паспяховым толькі ў той дзейнасці, якая патрабуе творчых адносін да сябе,

фарміруе вядучыя творчыя здольнасці і ўменні, з'яўляюцца дастушай і значымай ў даным узросце, на пэўным этапе індывідуальнага развіцця асобы.

Асаблівасці фарміравання мастацкага ўспрымання асобы ў працэсе тэатральнага мастацтва прадкставаны спецыфікай тэатра як віду мастацтва.

Першая асаблівасць -- пэратыпы рух асобы да мастацкага ўспрымання праз разуменне драматургічнага матэрыялу. Гэтыя этапы ўяўляюць наступныя псіхалагічныя сітуацыі.

I этап -- уключэнне асобы ў сістэму мастацкага мыслення, тут здзяйсняюцца падрыхтоўка да ўспрымання мастацкіх каптоўнасцей.

II этап -- гэта стан усхваляванасці, які выкліканы якасцю твора, што дамысливаецца асобаю, гут могуць дабудоўвацца лёсы герояў і змяняюцца кампазіцыйныя хады.

III этап -- праўленне ўздзеяння тых якасцей твора, якія называюцца незавершанасцю. Недаказанасць абуджае творчыя патэнцыі ўспрымаючага.

Другая асаблівасць -- арганізацыя навучальна-творчага працэсу, развіццё якасцей і творчых здольнасцей асобы.

Трэцяя асаблівасць заключаецца ў асноўнай ліві рэжысёра-кіраўніка гуртка, у пераводзе сітуацыйнай актыўнасці ў свядомае стварэнне правільных зносін «суб'ект -- дзейнасць». У гэтым выпадку кіраўнік аказваецца пасрэднікам паміж асобай і яе пасільнай навучальна-творчай дзейнасцю і атрымлівае магчымасць дапамагчы асобе авалодваць творчай дзейнасцю ў тэатральным мастацтве.

Неабходна спалучыць сцэнічную работу з шырокім колам пазнавальных інтарсаў асобы.

Падсумоўваючы сказанае, патрэбна адзначыць, што фарміраванне мастацкага ўспрымання ў працэсе тэатральнай дзейнасці асобы адбываецца ў цеснай сувязі з вобразным мысленнем, эстэтычнымі эмоцыямі, развіццём уяўлення, увагі, памяці. Развіццё формы мастацкага ўспрымання ўзнікаюць пры ўмове прысутнасці ў удзельнікаў дастатковых для асэнсавання зместу вобраза жыццёвага вопыту, ведаў, пачатковых устаноў на поўнаўвартаснае ўспрыманне.

Сядранок В.С.,
выкладчык

МЕТАД МУЗЫЧНЫХ АСАЦЫЯЦЫЙ У ВЫХАВАННІ РЭЖЫСЁРА

З пятам часу змянілася сутнасць прафесіі рэжысёра. Асноўнымі рысамі сучаснай рэжысуры, на думку аўтара, з'яўляюцца:

1) духоўнасць -- зварот да касмалагічных праблем;

2) асацыятыўнасць;

3) музычнасць;

4) бесперапынасць і напружанасць дзеяння;

5) шматвобразнасць -- стварэнне складапага вобраза з некалькіх вобразаў;

6) трансфармацыя (метамарфоза) вобраза на працягу дзеяння;

7) вастрэня і нязвыкласць формы выказвання;

8) аўтарская рэжысура.

Існуючыя сістэмы падрыхтоўкі рэжысёра ў недастатковай ступені адказваюць на патрэбу часу -- выхаванне рэжысёра, які валодае палітрай сучаснай рэжысуры.

Аўтар прапавуе сваю сістэму выхавання рэжысёра, якую мы назвалі «Метад музычных асацыяцый». Яна вынікае з метадаў яго ўласнай выкладчыцкай дзейнасці на працягу амаль што дваццятга гадоў.

Метад музычных асацыяцый -- гэта сістэма выхавання рэжысёра, і сістэма падрыхтоўкі актёра, і творчы метады, і ўвогуле новы падыход да развіцця творчых здольнасцей чалавека ў галіне мастацтва.

Важкавыя праявы метадаў музычных асацыяцый -- гэта сінтэз музыкі, пластыкі, пантамімы, харэаграфіі ў самым розным іх спалучэнні. А сутнасць яго заключаецца ў адраджэнні містэрыяльнага мастацтва, заспаванага па медытацыі. А гэта ў сваю чаргу базіруецца на вывучэнні асноў філасофскіх і агульных навук, гісторыі, рэлігіі, тэорыі музыкі.

Калі звычайныя сістэмы выхавання рэжысёра ў першую чаргу базіруюцца на аналізе існуючай рэчаіснасці, то метады музычных асацыяцый грунтуюцца на сінтэзе, стварэнні новай рэчаіснасці, мінуючы стадыю аналізу. Таму асноўная ўвага ў гэтым метадые надаецца развіццю інтуіцыі (творчай рэжысёрскай інтуіцыі).

Пазнанне існуе ў двух відах -- чыста лагічнае, разумовае, і інтуітыўнае, духоўнае. Розум аналізуе з'явы рэчаіснасці, раз'ядноўвае іх. Але ахапіць глабальныя паняцці ў цэлым розум не здольны. Гэта чалавек адчувае на інтуітыўным узроўні. Не ва ўсім у адпавядаючай меры развіта пачуццё інтуіцыі. Напрыклад, каб успрымаць паняцці маштабныя, філасофскія, чалавеку патрабуецца нейкі код ці пераклад, каб запрадавала інтуіцыя і розум змог расшыфраваць гэта паняцце. У галіне мастацтва метады музычных асацыяцый -- адна з такіх магчымасцей. Гэты спосаб успрымання даступны ўсім, незалежна ад узросту, бо пачуццё інтуіцыі ўласнае ўсім людзям. Безумоўна, калі чалавек больш развіты інтэлектуальна, тым ярчэйшыя і багацейшыя будуць яго асацыяцыі.

Для развіцця шматлікіх рэжысёрскіх якасцей шырока выкарыстоўваецца музыка як носьбіт нябачных увуцраных вобразаў, якія рознымі сродкамі і прыёмамі пераўтвараюцца ў сцэнічныя вобразы.

Метады музычных асацыяцый мае сваю структуру, кожная частка якой прысвечана развіццю асобнай якасці рэжысёрскай прафесіі, але ўсе яны аб'ядноўваюцца выкарыстаннем музыкі і выкліканымі асацыяцыямі, развіццём інтуіцыі і духоўнасці рэжысёра.